

ROLA POLICJI W ZAKRESIE ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA MAŁOLETNIM W SYTUACJACH INTERWENCYJNYCH

POZNAŃ, 17.11.2016r.

„We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka”.

art. 3 ust. 1 Konwencji o prawach dziecka

Sytuacja związana z odebraniem dziecka rodzinie i umieszczenie go w obcym dla niego środowisku, każdorazowo jest dla niego sytuacją traumatyczną. Tym samym od wszystkich podmiotów uprawnionych do odebrania dziecka rodzinie wymagana jest wyjątkowa rozwaga, takt oraz kierowanie się wyłącznie dobrem dziecka.

Także policjanci realizując czynności z udziałem osób małoletnich **kierują się wyłącznie dobrem dziecka**, postępują zgodnie z zasadą legalizmu oraz podejmują działania respektując godność ludzką oraz z poszanowaniem praw człowieka.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa do odebrania dziecka rodzinie przez Policję lub jej udziału w tej czynności może dojść w następujących sytuacjach:

1. Przymusowego odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką przez kuratora sądowego – art. 598 (1-14) *ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego*.
2. Odebrania dziecka z rodziny przez pracownika socjalnego w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie – art. 12a *ustawy z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*.
3. W sytuacjach kryzysowych podczas interwencji Policji – art. 72 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997r.*

Istotne są jednak różnice związane z rolą Policji podczas czynności opisanych powyżej.

1. Odbiór dziecka przez kuratora sądowego:

Zgodnie z art. 48 Konstytucji RP:

1. Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania.
2. Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.

Z ograniczeniem władzy rodzicielskiej może wiązać się umieszczenie małoletnich dzieci w różnego rodzaju placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W przypadku niewywiązania się przez rodziców lub opiekunów prawnych z obowiązku doprowadzenia małoletnich do placówki wskazanej przez sąd w wyznaczonym terminie, sąd zobowiązuje kuratora sądowego do odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką każdej osoby, u której ona się znajduje (art. 598 (8) k.p.c.).

Zgodnie z tym przepisem tylko i wyłącznie kurator sądowy uprawniony jest do odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej. W takim przypadku Policja nie jest organem uprawnionym do oceny zasadności rozstrzygnięć dokonanych przez niezawisły sąd.

Odbiór dziecka przez kuratora sądowego (cd.) :

- W § 9 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 12 czerwca 2003 r. w *sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych* określono, że kurator rodzinny, do którego sąd zwrócił się o przymusowe odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką – powiadamia o terminie swoich czynności osoby, o których mowa w art. 598 (9) k.p.c. (tj. uprawnionego albo osoby lub przedstawiciela instytucji przez niego upoważnionej), w razie potrzeby żąda pomocy odpowiednich instytucji (w tym organów opieki społecznej) oraz włącza do akt sprawy opiekuńczej pisemną notatkę z przebiegu tej czynności.
- Zgodnie z art. 598 (10) k.p.c. „Na żądanie kuratora sądowego Policja jest zobowiązana do udzielenia mu pomocy przy czynnościach związanych z przymusowym odebraniem osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką”. Oznacza to, że jeżeli kurator sądowy napotyka trudności przy wykonywaniu czynności związanych z przymusowym odebraniem osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, może zwrócić się o udzielenie mu pomocy do Policji. Żądanie kuratora sądowego udzielenia mu pomocy przez Policję może być uzasadnione również prawdopodobieństwem wystąpienia trudności w zakresie wykonania decyzji sądu. Kurator, powołując się na art. 598 (10) k.p.c., nie może jednak żądać od Policji pomocy w postaci wejścia na teren posesji, wyważenia drzwi czy przeszukania mieszkania.
- Pomoc Policji powinna polegać na zapewnieniu osobistego bezpieczeństwa kuratorowi i osobie odbieranej oraz na zapewnieniu porządku w miejscu przeprowadzenia czynności. Czynności funkcjonariuszy Policji nie mogą naruszać dobra osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką.

Odbiór dziecka przez kuratora sądowego (cd.) :

- Art. 598 (11) par. 3 k.p.c. stanowi, że: „Jeżeli zobowiązany lub inne osoby przeszkadzają w wykonaniu orzeczenia w miejscu pobytu osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, na żądanie kuratora sądowego Policja usunie te osoby z miejsca wykonywania orzeczenia”. Kierując się szeroko rozumianym dobrem dziecka, należy pamiętać, aby stosowanie środków przymusu bezpośredniego wobec osób utrudniających prawne działania kuratora sądowego ograniczyć do niezbędnego minimum. Podkreślić należy, że w omawianej sytuacji brak przepisów wykonawczych oraz ugruntowanego orzecznictwa w zakresie granic pomocy, jakiej zobowiązana jest udzielić Policja na żądanie kuratora sądowego zgodnie z art. 598 (10) k.p.c.
- Należy jednak zwrócić uwagę na zadania, jakie mają do spełnienia poszczególne podmioty biorące udział w czynnościach związanych z odebraniem osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką. Zapis art. 598 (9) k.p.c. wyraźnie wskazuje, że przy odebraniu dziecka przez kuratora sądowego obecny musi być uprawniony bądź upoważniona przez niego osoba lub przedstawiciel instytucji, której zostanie przekazane dziecko.
- Przepis art. 598 (9) k.p.c. wskazuje, że w przypadku niestawienia się żadnej z tych osób czynność nie będzie dokonana. Wynika z tego wprost, że uprawniony bądź osoba przez niego upoważniona ma wiodącą rolę w zapewnieniu opieki dziecku od momentu odebrania go przez kuratora do czasu umieszczenia go w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej lub rodzinie zastępczej. Tym samym pracownik placówki opiekuńczo-wychowawczej lub powiatowego centrum pomocy rodzinie nie ma uprawnień odbierania dziecka od rodziców. Jego rolą jest przyjęcie dziecka od kuratora i otoczenie go „fachową opieką”.
- Podobnie sprawa wygląda przy przekazaniu dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej. Za umieszczenie dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej lub rodzinie zastępczej odpowiedzialny jest powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w systemie opieki.

2. Odbiór dziecka przez pracownika socjalnego

Kolejna sytuacja to odebranie dziecka przez pracownika socjalnego zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*.

1. Pracownik socjalny może dokonać odebrania dziecka jedynie w sytuacji stwierdzenia w trakcie wykonywania obowiązków służbowych (czyli w godzinach pracy i zgodnie z warunkami określonymi w umowie o pracę) bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie. Decyzje o odebraniu dziecka pracownik socjalny musi podjąć wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem/ratownikiem medycznym/pielęgniarką.

2. Procedurę postępowania Policji przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny przez pracownika socjalnego i umieszczenie go u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo - wychowawczej, w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie szczegółowo określa: Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011r. *w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie*.

Odbiór dziecka przez pracownika socjalnego (cd.):

Powyższe rozporządzenia w szczególności określa:

- zakres udziału funkcjonariusza Policji w powyższej czynności - zapewnia właściwy ze względu na miejsce wykonania tej czynności organ Policji;
- kwestie formalne - udział funkcjonariusza Policji w czynności odebrania dziecka z rodziny odbywa się na wniosek pracownika socjalnego;
- procedurę postępowania funkcjonariusza Policji przed przystąpieniem do wykonywania czynności odebrania dziecka z rodziny przez pracownika socjalnego która obejmuje:
  - żądanie okazania legitymacji pracownika socjalnego;
  - ustalenie tożsamości odbieranego dziecka, rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych, w razie potrzeby lekarza lub pracownika medycznego lub pielęgniarki i innych uczestników postępowania obecnych na miejscu wykonywania czynności.
  - zapoznanie się z wszystkimi informacjami dotyczącymi dziecka, będącymi w posiadaniu pracownika socjalnego.
  - dokumentowanie przeprowadzonych czynności – z przeprowadzonych czynności funkcjonariusz Policji sporządza notatkę urzędową której kopię przekazuje do właściwej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej.

Odbiór dziecka przez pracownika socjalnego (cd.):

1. Ustawodawca zobowiązuje pracownika socjalnego lub funkcjonariusza Policji do pouczenia na piśmie rodziców/opiekunów dziecka o prawie do złożenia zażalenia w sprawie czynności odebrania do właściwego sądu opiekuńczego.
2. Zażalenie może być wniesione za pośrednictwem pracownika socjalnego lub funkcjonariusza Policji, którzy dokonali odebrania dziecka. W takim przypadku zażalenie podlega niezwłocznemu przekazaniu do sądu opiekuńczego.
3. Ponadto pracownik socjalny ma obowiązek powiadomienia sądu opiekuńczego o czynności odebrania dziecka w czasie – maksymalnie 24 godzin od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.
4. Ustawodawca określił również, że sąd rodzinny ma 24 godziny na rozpoznanie zażalenia rodziców/opiekunów na czynność odebrania dziecka przez pracownika socjalnego. Z przeprowadzonych czynności o których mowa w rozporządzeniu funkcjonariusz sporządza notatkę urzędową, a jej kopię przekazuje się do sądu opiekuńczego oraz właściwej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej

Odbiór dziecka przez pracownika socjalnego (cd.):

Sąd rodzinny rozpoznając sprawę zażalenia na czynność odebrania dziecka będzie badał:

wykonywania czynności opisanej w art. 12a-12c *ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*.

W aspekcie zasadności, sąd bada czy występowały przesłanki do wykonania tej czynności - czyli czy miało miejsce bezpośrednie zagrożenie życia/zdrowia dziecka oraz czy było ono związane z przemocą w rodzinie.

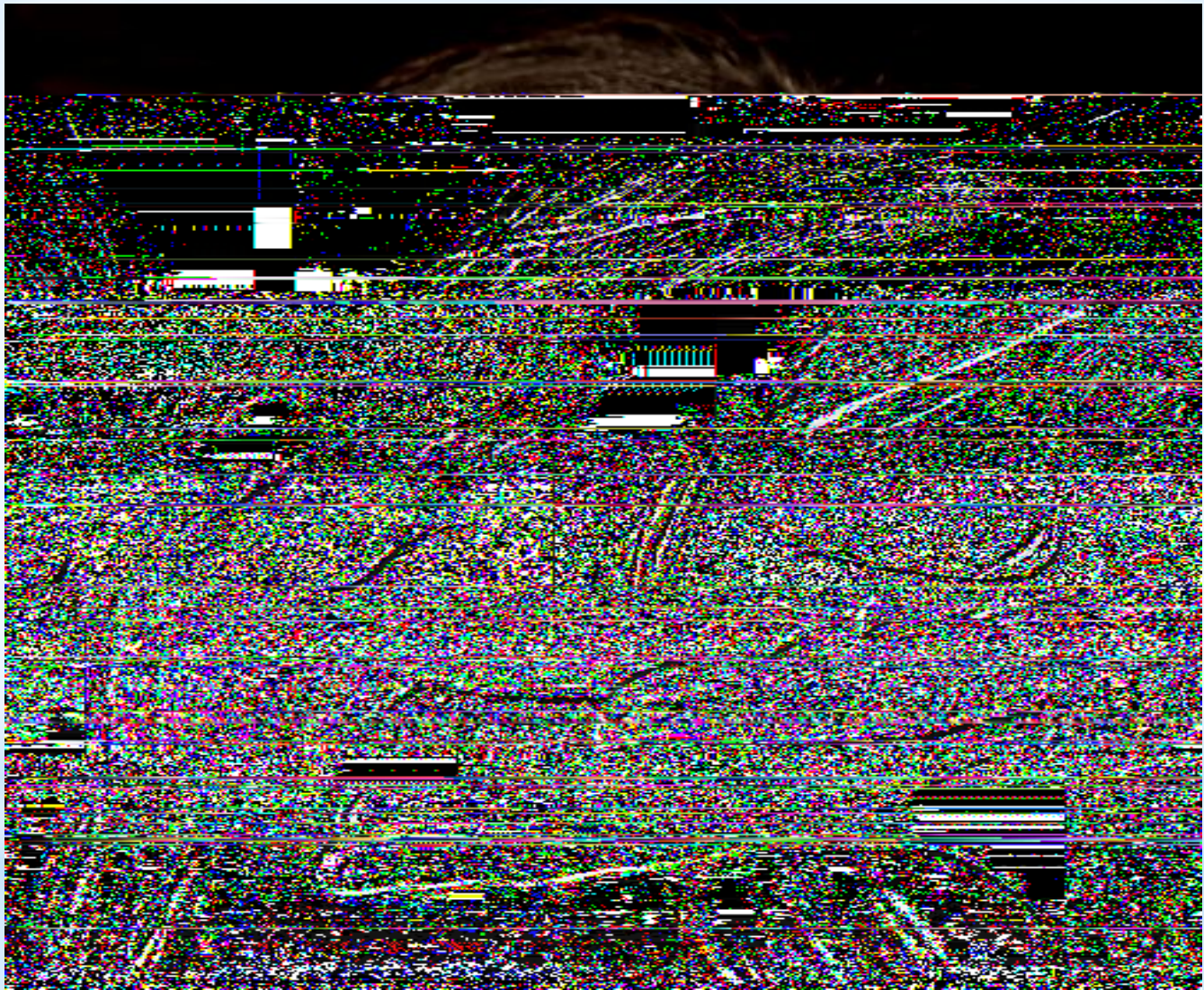
W zakresie legalności, sąd weryfikuje umocowanie pracownika socjalnego do wykonania czynności tzn. czy jest on pracownikiem socjalnym w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej oraz tego czy dokonał on czynności w czasie wykonywania obowiązków służbowych zgodnie z zapisem art. 12a ust. 3 *ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*.

W zakresie prawidłowości wykonania czynności, sąd będzie badał czy decyzja o odebraniu dziecka została podjęta zgodnie z przepisami oraz czy pracownik socjalny/funkcjonariusz Policji pouczył na piśmie rodziców/opiekunów o prawie do złożenia zażalenia do Sądu Opiekuńczego oraz czy niezwłocznie przekazał zażalenie do sądu. Ponadto będzie badał, czy pracownik socjalny prawidłowo umieścił dziecko w pieczy zastępczej oraz czy w przewidzianym w ustawie czasie powiadomił sąd o czynności odebrania dziecka.

W sytuacjach kryzysowych podczas interwencji Policji

3. W sytuacjach kryzysowych podczas interwencji Policji

W ramach codziennej służby policjanci często spotykają się z sytuacjami, w których ze względu na zdarzenie interwencyjne konieczne jest umieszczenie małoletnich w bezpiecznym miejscu do czasu zakończenia sytuacji kryzysowej. Najczęstszymi tego rodzaju zdarzeniami są:

- dzieci pozbawione opieki rodziców lub opiekunów w domu lub poza nim (pozostawione, zagubione),
  - dzieci jako świadkowie/uczestnicy sytuacji przemocy, w tym przemocy w rodzinie,
  - uczestnicy wypadku lub innej katastrofy, w której opiekunowie dziecka doznali urazów uniemożliwiających zapewnienie odpowiedniej opieki dziecku,
  - dzieci jako uczestnicy sytuacji zagrażającej ich bezpieczeństwu w inny sposób (np. libacji alkoholowej, kłótni rodziców).
- Zdarza się, że rodzice nie mogą sprawować opieki ze względu na chorobę oraz inne zdarzenia losowe. Innymi przyczynami mogą być nieumiejętność lub niechęć do zajmowania się dzieckiem, wreszcie zaniedbywanie i krzywdzenia dziecka. Zachodzi wówczas konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji. Najczęściej jednak interwencja Policji ma miejsce w sytuacji, kiedy rodzice będąc w stanie upojenia alkoholowego nie są w stanie sprawować prawidłowej pieczy nad dzieckiem.
  - W takim przypadku to na Policji ciąży obowiązek doprowadzenia dziecka do rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego lub placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego – art. 58 i 103 ustawy z 9 czerwca 2011r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz.U. z 2013r., poz. 135, z późn. zm.).

W sytuacjach kryzysowych podczas interwencji Policji (cd.):

- Interwencja w tym trybie może być również podjęta przez Policję na podstawie informacji przekazanej przez kuratora sądowego.
- Może mieć to miejsce w sytuacji, kiedy np. z uwagi na porę dnia nie mógł on skontaktować się z sędzią rodzinnym, aby ten po wysłuchaniu relacji kuratora mógł wydać z urzędu wszelkie potrzebne zarządzenia, w tym o umieszczeniu dziecka w jednostce systemu pieczy zastępczej, które będzie podlegało wykonaniu na zasadzie art. 598 (13) k.p.c.
- Należy wskazać, że kuratorowi nie przysługuje samoistne uprawnienie (jak np. pracownikowi socjalnemu na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) do odebrania dziecka z rodziny. Policjant podejmujący interwencję na żądanie kuratora sądowego ma prawo oczekiwać, że kurator udzieli mu niezbędnej pomocy w zakresie chociażby wskazania placówki pieczy zastępczej, do której należy przewieźć dziecko.

W sytuacjach kryzysowych podczas interwencji Policji (cd.):

- Biorąc pod uwagę fakt, że sytuacje kryzysowe w rodzinie mogą wystąpić w różnych porach dnia oraz brak możliwości bieżącej weryfikacji informacji, o których mowa w par. 1a cyt. przepisu, powierzenie opieki nad dzieckiem osobie spokrewnionej, co do której nie ma 100-procentowej pewności, że w przeszłości nie dopuściła się wskazanych czynów, jest niemożliwe. Niesie bowiem ze sobą ryzyko nie tylko niewłaściwego sprawowania opieki, ale wręcz narażenia dziecka na to, że stanie się ofiarą przestępstwa.

Zatem zgodnie z obowiązującymi przepisami jedyną dopuszczalną formą pomocy dziecku przez Policję jest umieszczenie go w odpowiedniej placówce opiekuńczej.

Zasady oraz tryb kwalifikowania i kierowania dzieci do form pieczy zastępczej :

1. Rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem o charakterze pogotowia rodzinnego – art. 74 ustawy o pomocy społecznej:

W zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego umieszcza się nie więcej niż 3 dzieci na pobyt okresowy do czasu unormowania sytuacji życiowej dziecka, nie dłużej niż na 12 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka może być przedłużony, jednak nie więcej niż o kolejne 3 miesiące.

Pogotowie rodzinne nie może odmówić przyjęcia dziecka w wieku do 10 lat jeżeli zostało doprowadzone przez Policję. Przyjęcie dziecka doprowadzonego przez Policję może nastąpić bez zgody opiekunów prawnych w sytuacji zagrożenia dobra dziecka, w szczególności :

- zagrożenia zdrowia lub życia dziecka;
- porzucenia dziecka;
- gdy nie jest możliwe ustalenie tożsamości rodziców lub miejsca ich pobytu.

O przyjęciu dziecka doprowadzonego przez Policję zawodowa niespokrewniona z dzieckiem rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego powiadamia niezwłocznie – nie później niż w ciągu 24 godzin Sąd Opiekuńczy oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które jak najszybciej podejmuje działania mające na celu wyjaśnienie sytuacji dziecka. Dziecko doprowadzone przez Policję przebywa w zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego do czasu wydania orzeczenia przez Sąd Opiekuńczy.

Od 2012 roku dzieci do lat 7 można umieszczać tylko w formach pieczy zastępczej.

Zasady oraz tryb kwalifikowania i kierowania dzieci do form pieczy zastępczej :

2. Placówki typu interwencyjnego :

W Poznaniu jest to Dom Młodzieży przy ul. Wojska Polskiego 53. Placówka przyjmuje dzieci w sytuacjach wymagających natychmiastowego rozpoczęcia sprawowania opieki i wychowania. Zapewnia dzieciom doraźną opiekę na czas trwania sytuacji kryzysowej. Podstawowym zadaniem placówki jest zapewnienie wychowankom całodobowej opieki oraz wychowania poprzez realizację zadań przewidzianych dla placówki wielofunkcyjnej, a także całodobowe działania terapeutyczne, interwencyjne i socjalizacyjne ukierunkowane na dziecko i rodzinę dziecka. Zapewnia opiekę i wychowanie do czasu powrotu do „naturalnej rodziny” lub umieszczenia w rodzinie adopcyjnej albo zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego albo socjalizacyjnego.

Pobyt dziecka w placówce interwencyjnej **nie może trwać dłużej niż 3 miesiące**. W przypadku gdy postępowanie sądowe w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka jest w toku, pobyt w placówce interwencyjnej może być przedłużony, nie dłużej jednak niż o 3 miesiące.

W uzasadnionych przypadkach przyjęcie dziecka na pobyt krótkotrwały bez skierowania do placówki opiekuńczo-wychowawczej może nastąpić na prośbę dziecka, na wniosek jego rodziców lub opiekunów prawnych.

Zasady oraz tryb kwalifikowania i kierowania dzieci do form pieczy zastępczej :

3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze:

W Poznaniu jest to Dom Dziecka nr 2 przy ul. Pamiątkowej 28 i Dom Dziecka nr 3 (adres j/w) wraz z filią przy ul. Suwalskiej 193/195 oraz „Nasze M2”- placówka działająca w ramach Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda” – przy ul. Swoboda 59.

Placówki te przyjmują bez skierowania oraz bez uzyskania zgody przedstawicieli ustawowych lub bez orzeczenia sądu każde dziecko powyżej 7 roku życia i zapewniają mu opiekę do czasu wyjaśnienia sytuacji dziecka w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki na polecenie sędziego, doprowadzone przez Policję, szkołę lub osoby stwierdzające porzucenie dziecka, zagrożenie jego życia lub zdrowia.

W placówkach mogą być umieszczane dzieci powyżej 7 roku życia. Umieszczanie młodszych dzieci jest możliwe w wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym ich stan zdrowia lub dotyczy to rodzeństwa. Przyjmowanie dzieci do tych placówek odbywa się przez całą dobę.

**PROJEKT PREWENCYJNY
„DZIECKO POD PARASOLEM PRAWA”**

Projekt „Dziecko pod Parasolem Prawa” w Komendzie Miejskiej Policji w Poznaniu jest realizowany od 2008r we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Poznaniu. Program ten zdażył zaistnieć w świadomości mieszkańców miasta jako profesjonalna oraz skuteczna pomoc dla dziecka w sytuacji jego zagrożenia. Jest zatem ważnym elementem realizacji społecznych oczekiwań i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa osób małoletnich.

Z praktyki działania pracowników socjalnych wynika, że posiadają oni niewystarczającą wiedzę na temat sytuacji społecznej dzieci w rodzinach z uwagi na fakt, że podczas godzin pracy pracowników socjalnych i ich odwiedzin w środowiskach - dzieci najczęściej przebywają poza domem (w szkole, w przedszkolu itp.).

Ponadto w tym czasie rodziny często są przygotowane na możliwość odwiedzin ze strony służb społecznych; zwyczajowo też najczęściej zachowania, które są bezpośrednio lub potencjalnie zagrażające dla dzieci odbywają się w godzinach wieczornych, a więc po godzinach pracy MOPR. Pracownicy socjalni mają świadomość, że ich wiedza na temat środowisk objętych pomocą, a w szczególności na temat faktycznej sytuacji dzieci w środowiskach zagrożonych - jest niepełna.

Dlatego partnerzy projektu wspólnie ustalili potrzebę nawiązania ścisłej współpracy pomiędzy MOPR a Komendą Miejską Policji w Poznaniu tak, aby w sytuacji zagrożenia zapewnić dziecku profesjonalną pomoc socjalną, a jednocześnie uruchomić system pomocowy mający na celu zapewnienie pomocy rodzinie w rozwiązaniu jej trudnej sytuacji życiowej.

Celem głównym projektu jest :

- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób będących uczestnikami interwencji Policji w miejscu zamieszkania, w szczególności zwiększenie poczucia bezpieczeństwa małoletnich dzieci poprzez system „przyjaznych patroli” reagujących w sytuacjach zagrożenia dobra małoletnich dzieci ujawnionych podczas interwencji Policji.

- Patrole pojawiają się także tam, gdzie zagrożone jest dobro dziecka np.:
  - dziecko pozbawione opieki rodziców lub opiekunów w domu lub poza nim (pozostawione, zagubione),
  - dziecko jako świadek/uczestnik sytuacji przemocy, w tym przemocy w rodzinie,
  - uczestnika wypadku lub innej katastrofy, w której opiekunowie dziecka doznali urazów uniemożliwiających zapewnienie odpowiedniej opieki dziecku,
  - dziecko jako uczestnik sytuacji zagrażającej mu w inny sposób (np. libacji alkoholowej, kłótni rodziców),
  - wynika to z informacji uzyskanej przez MOPR lub Policję.

Naczelną zasadą interwencji, których uczestnikami są dzieci jest zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa. Dlatego w razie pozbawienia dziecka opieki rodzicielskiej, do zadań patrolu należy rozpoznanie wszelkich możliwości zapewnienia dziecku opieki, z tym że priorytetowo traktuje się środowisko rodzinne (dziadkowie, dalsza rodzina - jeśli jest ono w stanie opiekę zapewnić).

Cele szczegółowe projektu to :

- poszerzenie współpracy pomiędzy Policją a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Poznaniu;
- zapewnienie profesjonalnej, interdyscyplinarnej pomocy rodzinom, w których doszło do interwencji Policji związanej z brakiem zapewnienia opieki nad małoletnim dzieckiem lub przemocą domową;
- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa dzieciom pozbawionym opieki rodziców poprzez rozpoznanie i zapewnienie optymalnego dla ich potrzeb środowiska zapewniającego niezbędną opiekę (w następującej kolejności: rodzina, rodzinne formy opieki zastępczej o charakterze interwencyjnym t.j. pogotowia rodzinne, placówki opiekuńczo- wychowawcze);
- poszerzenie wiedzy MOPR o funkcjonowaniu rodzin, a szczególnie małoletnich dzieci w godzinach popołudniowo - wieczornych, a w konsekwencji rozszerzenie zakresu działania w oparciu o zdiagnozowane potrzeby.

Zadania „przyjaznego patrolu”:

- zdiagnozowanie sytuacji dziecka i rodziny;
- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania lub jeśli to niemożliwe - poza nim w najbliższej rodzinie, rodzinnych formach opieki zastępczej o charakterze interwencyjnym (pogotowie rodzinne), placówkach opiekuńczo- wychowawczych;
- zapewnienie opieki obejmuje także przewiezienie dziecka taksówką (lub dziecka z opiekunem) do miejsca docelowego;
- zadbanie o to, by trudną, nierzadko traumatyczną sytuację dziecko przeszło w warunkach bezpiecznych, przyjaznych, z uwzględnieniem jego potrzeb emocjonalnych;
- zabezpieczenie materiału dowodowego;
- dokonanie czynności prawnych pozwalających na uregulowanie sytuacji dziecka oraz dalsze postępowanie organów ścigania (w razie wystąpienia takiej potrzeby);
- sporządzenie raportu z podjętych działań.

Schemat działania „przyjaznego patrolu”:

- W przypadku stwierdzenia podczas interwencji podjętej przez patrol Policji, że zagrożone zostało dobro małoletniego dziecka (np. poprzez pozostawienie go bez odpowiedniej opieki bądź wystąpienie aktu przemocy), zostaje wezwany „przyjazny patrol”, który porusza się taksówką (wyklucza się zastosowanie oznakowanych pojazdów policyjnych ze względu na zapobieganie wtórnej wiktymizacji ofiary).
- W jego skład wchodzi pracownik MOPR oraz nieumundurowany funkcjonariusz Policji. Posiadają przy sobie zabawkę przyjazną dla dziecka, a także sprzęt pozwalający na udokumentowanie zastanego stanu w rodzinie lub przeprowadzenie niezbędnych czynności (m. in. urządzenie do ilościowego pomiaru zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu).
- Patrol ściśle ze sobą współpracuje w prowadzeniu tych działań, mając na uwadze przede wszystkim dobro małoletniego dziecka i zapewnienie mu poczucia bezpieczeństwa.
- Zakłada się, że najlepszym środowiskiem opiekuńczo - wychowawczym dla dziecka jest rodzina. Dlatego w razie pozbawienia dziecka opieki rodzicielskiej, do zadań patrolu należy rozpoznanie wszelkich możliwości zapewnienia dziecku opieki, z tym że priorytetowo traktuje się środowisko rodzinne (dziadkowie, dalsza rodzina - jeśli jest ono w stanie opiekę zapewnić).
- Pracownik MOPR podejmuje działania związane z zapewnieniem właściwej opieki nad dzieckiem, pracownik Policji - czynności związane z zabezpieczeniem materiałów dowodowych i czynności prawne.

Schemat działania „przyjaznego patrolu” (cd.) :

- Po zapewnieniu dziecku opieki oraz wykonaniu niezbędnych czynności interwencyjnych, patrol opracowuje notatkę urzędową z przebiegu interwencji którą przekazuje koordynatorowi projektu z ramienia Policji. Powyższa dokumentacja jest przedkładana Naczelnikowi Wydziału Prewencji KMP w Poznaniu celem zapoznania oraz merytorycznej oceny.
- W dalszej kolejności dokumentacja z przeprowadzonych interwencji jest za pośrednictwem koordynatora projektu z ramienia MOPR-u przekazywana do właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dziecka filii MOPR-u, celem podjęcia dalszej pracy z rodziną. Natomiast w przypadku zaistnienia wykroczenia lub przestępstwa również do właściwej jednostki Policji.
- W zakresie dokumentowania przebiegu patroli wykorzystywane są następujące dokumenty tj. notatka urzędowa z interwencji, karta zgłoszenia do przeprowadzenia interwencji patrolu w ramach projektu „Dziecko pod Parasolem Prawa” oraz kwestionariusz dziecka krzywdzonego.

Schemat działania „przyjaznego patrolu” (cd.) :

- „Przyjazne patrole” oraz koordynator projektu z ramienia Policji pełnią dyżur w siedzibie Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu w wybrane soboty miesiąca w godzinach: 16:00-24:00.
- „Przyjazny patrol” obsługuje wyłącznie sytuacje w których zagrożone jest dobro małoletnich przebywających na terenie miasta Poznania.
- W roku 2015 „przyjazne patrole” na interwencje wyjeżdżały 312 razy, uczestnikami powyższych interwencji było 539 małoletnich. 15 małoletnich umieszczono w placówkach/rodzinach o charakterze pogotowia rodzinnego oraz przekazano pod opiekę osób spokrewnionych. Podczas przeprowadzonych interwencji ujawniono 26 rodziców/opiekunów którzy podczas interwencji znajdowali się pod wpływem alkoholu.

Dziękuję za uwagę

podkom. Małgorzata Trzybińska
Wydział Prewencji
Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu